

Filologia

Wyróżniającą ocenę jakości kształcenia na kierunku „filologia” otrzymały: w zakresie *filologii angielskiej* - Wydział Filologiczny Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, w zakresie *filologii germańskiej* – Wydział Neofilologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Wydział Filologiczny Uniwersytetu Wrocławskiego, w zakresie *filologii klasycznej* - Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, w zakresie *filologii niderlandzkiej* - Wydział Filologiczny Uniwersytetu Wrocławskiego.

Wyróżniona również została jakość kształcenia na kierunku „filologia angielska”, który prowadzony jest jedynie na Wydziale Neofilologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Filologia w zakresie filologii angielskiej

Wyróżniającą ocenę jakości kształcenia na kierunku „filologia” w zakresie filologii angielskiej prowadzonym na **Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego** w Katowicach, wysoki poziom i wzorowa organizacja działalności dydaktycznej i naukowej, rozwinięta współpraca naukowa, wybitna kadra ciesząca się uznaniem nie tylko krajowym, ale i międzynarodowym, oferująca studentom udział w studiach i programach międzynarodowych, a pracownikom i studentom bardzo dobre warunki do rozwoju ich aktywności naukowej oraz wiodąca pozycja w zakresie prowadzonych badań naukowych. Wybitne osiągnięcia Instytutu Języka Angielskiego i Instytutu Kultury i Literatury Brytyjskiej i Amerykańskiej zasługują na szczególne wyróżnienie w zakresie działalności naukowej, jak również organizacyjnej. W obu tych sferach daleko wykraczają poza przeciętne osiągnięcia anglistyk zarówno w Polsce, jak i zagranicą. Oba Instytuty stały się znanymi ośrodkami na świecie w zakresie nie tylko różnorodności prowadzonych kierunków badawczych, ale i ich pionierskiego charakteru i nowatorskości. Na podkreślenie zasługuje to, że wyniki prowadzonych badań znalazły swoje odbicie w licznych publikacjach oraz prezentacjach konferencyjnych. Duża aktywność badawcza obu Instytutów znajduje swoje odbicie w dydaktyce, ściśle powiązanej z prowadzonymi kierunkami badawczymi oraz w kształceniu młodej kadry naukowej zatrudnionej w Instytutach.

W Instytucie Języka Angielskiego na szczególne podkreślenie zasługuje szeroka działalność naukowa obejmująca następujące dziedziny: przyswajanie drugiego języka, historię języka angielskiego, kształcenie nauczycieli, język trzeci/wielojęzyczność, leksykografię, tłumaczenia symultaniczne i konsekwentne.

Osiągnięcia w wymienionych dziedzinach zdobyły Instytutowi prestiż nie tylko krajowy, ale i międzynarodowy. Instytut Języka Angielskiego jest największym w Europie ośrodkiem badań nad przyswajaniem języka. Analizowane są zagadnienia związane z przyswajaniem języka drugiego oraz, od niedawna, języka trzeciego, co wiąże się z uczestnictwem w badaniach nad wielojęzycznością, które stanowią nowy kierunek w badaniach nad przyswajaniem języków.

Instytut Języka Angielskiego jest jedynym w Polsce ośrodkiem badań nad procesami kognitywnymi w tłumaczeniu kabinowym. Badania nad sprawnością tłumaczenia, ze szczególnym uwzględnieniem tłumaczenia ustnego, stanowią drugi z głównych obszarów badawczych Instytutu. Jest on drugim, po anglistyce Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, ośrodkiem badań z dziedziny językoznawstwa diachronicznego.

W okresie ostatniego roku szczególnie rozwinęła się współpraca z ośrodkami akademickimi w Europie, której celem jest wypracowanie wspólnych programów magisterskich i opieka nad pracami doktorskimi z zakresu przyswajania języka obcego, leksykografii i tłumaczenia. Oferta kształcenia (ściśle powiązana z prowadzonymi projektami badawczymi) koncentruje się na rozwijaniu programów tłumaczeniowych i szkolenia tłumaczy konferencyjnych i kabinowych oraz wprowadzeniu języków rzadkich, takich jak język arabski i język chiński.

Działalność organizacyjna Instytutu Języka Angielskiego to przede wszystkim organizacja konferencji naukowych krajowych i międzynarodowych. W okresie ostatnich 5 lat zorganizowano 8 międzynarodowych konferencji naukowych, które cieszą się ogromnym prestiżem wśród najbardziej znanych naukowców zarówno w Europie, jak i poza jej granicami, zajmujących się problemami przyswajania języka drugiego/obcego. Konferencje nt. przyswajania języka drugiego/obcego w Szczyrku organizowane są już od 20 lat. Na szczególne podkreślenie zasługuje powierzenie Instytutowi zorganizowania w 2004 r. prestiżowego Kongresu ISAPL (International Society of Applied Psycholinguistics). Działalność naukowa i organizacyjna doprowadziła do nawiązania współpracy z wydawnictwem Peter Lang (Niemcy) i Multilingual Matters (Wielka Brytania), która zaowocowała publikacjami.

Należy również wspomnieć o roli, jaką odgrywa jedno z najnowocześniejszych w Europie laboratoriów językowych, Laboratorium Treningowe Quasar, uruchomione w roku 1998, do szkolenia tłumaczy konferencyjnych, które posiada obecnie 12 stanowisk. Konsola wykładowcy i system skomputeryzowany dają wielkie możliwości monitoringu studenta, połączenia z różnymi mediami (TV, SAT, rzutnik pisma). Od chwili swojego powstania Laboratorium pełni rolę centrum szkolenia tłumaczy konferencyjnych, jak i badań nad procesami przyswajania i przetwarzania języka, prowadzonymi przez Instytut Języka Angielskiego. Prowadzone badania umożliwiły zebranie i opracowanie materiału, który posłużył opracowaniu rozpraw doktorskich w dziedzinie psycholingwistyki i jurylingwistyki. Kolejne rozprawy są w trakcie realizacji.

Działalność badawcza dotycząca dziedzin tłumaczenia konsekwentnego i symultanicznego oraz przyswajania języka wykracza daleko poza działalność samego Instytutu Języka Angielskiego. Międzyinstytutowa Pracownia Lingwistyki Informatycznej służy czterem zespołom badawczym: zespołowi badającemu przyswajanie języka obcego; zespołowi badającemu kognitywno-pragmatyczne aspekty procesu tłumaczenia; zespołowi badającemu różne aspekty wielojęzyczności; zespołowi tłumaczenia automatycznego.

Prowadzone przez pracowników Instytutu badania naukowe prezentowane były na 159 konferencjach naukowych, w tym na 54 zagranicznych. Ich wyniki zostały rozpowszechnione w 196 publikacjach, zarówno krajowych, jak i zagranicznych. Zrealizowano lub podjęto realizację ogromnej liczby 92 projektów badawczych.

Osiągnięcia naukowe Instytutu Języka Angielskiego wyraża również ilość uzyskanych w przeciągu ostatnich 5 lat stopni i tytułów naukowych: 13 doktoratów; 2 habilitacje i 1 profesura.

W Instytucie Kultury i Literatury Brytyjskiej i Amerykańskiej na szczególne podkreślenie zasługują osiągnięcia w następujących obszarach badań: teoria literatury, semiotyka, teoria kultury, historia literatury brytyjskiej, poetyka fenomenologiczna, historia literatury amerykańskiej, studia postkolonialne, literatury kanadyjskie, w szczególności literatury mniejszościowe, współczesna literatura amerykańska, literatura i kultura brytyjska XIX wieku, mediewistyka.

Działalność organizacyjna Instytutu Kultury i Literatury Brytyjskiej i Amerykańskiej, to między innymi organizacja konferencji naukowych. W ostatnim okresie Instytut zorganizował 7 konferencji naukowych. Szerokim zainteresowaniem cieszą się corocznie

organizowane w Ustroniu konferencje interdyscyplinarne poświęcone aktualnym zagadnieniom nurtującym szeroko pojętą humanistykę. Konferencje te tradycyjnie już przyciągają liczne grono naukowców z kraju i zagranicy. Również w cyklu rocznym organizowane są konferencje w Szczyrku, które stwarzają młodym pracownikom i doktorantom cenną szansę zaprezentowania stanu badań i są platformą wymiany myśli teoretyczno-literackiej i historyczno-literackiej.

Innym polem działalności Instytutu są publikacje naukowe. Instytut przygotowuje średnio 2-3 tomy rocznie publikacji zarówno o charakterze monograficznym jak i zbiorowym, które są owocem współpracy Instytutu z Wydawnictwem Uniwersytetu Śląskiego, Wydawnictwem „Śląsk” i Peter Lang Verlag. Na przestrzeni 8 lat ukazało się 25 tomów w serii wydawniczej *Literary and Cultural Theory*. Z dużym zainteresowaniem środowiska amerykańistów spotkała się seria wydawnicza „Wielkie tematy literatury amerykańskiej”. Publikowany jest periodyk *Er(r)go. Teoria-Literatura-Kultura*, poświęcony aktualnym zagadnieniom szeroko pojętej humanistyki. O rosnącej randze periodyku świadczy fakt, iż znalazł się on na liście czasopism punktowanych KBN, zyskał opinię ważnego forum myśli interdyscyplinarnej.

Instytut zyskał w kraju i zagranicą opinię silnego i twórczego ośrodka myśli teoretyczno-literackiej i kulturoznawczej. Wiele z pojętych tematów badawczych to tematy rozwojowe, kontynuowane z powodzeniem do dzisiaj (wielokulturowość, wielkie tematy literatury amerykańskiej). Samodzielni pracownicy Instytutu prowadzą seminaria doktoranckie w zagranicznych uczelniach (np. Universidad de Leon, Universidad de Rovira i Virgili). Współpraca z Universidad de Leon w Hiszpanii zaowocowała publikacją *The Margins of Europe. Cultural and Linguistic Identities*). Nawiązano współpracę naukowo-badawczą oraz dydaktyczną z wieloma ośrodkami zagranicznymi; w tym m.in.: Universität Duisburg-Essen; Universidad de Leon, University of Tarragona, Università Degli Studi di Bologna. Nastąpił dynamiczny rozwój jednostek naukowo-badawczych działających w ramach Instytutu, w szczególności Centrum Studiów Kanadyjskich, m.in. organizatora imprez propagujących wiedzę o Kanadzie („Dni kanadyjskie”). Centrum Studiów Kanadyjskich stało się znanym i cenionym ośrodkiem badawczym w kraju i zagranicą. W związku z rozwojem badań literacko-kulturowych nastąpił znaczący rozwój księgozbioru. Szczególnie dzięki wysiłkom kierownika centrum studiów kanadyjskich udało się pozyskać szereg cennych publikacji wspomagających proces dydaktyczny.

Pracownicy Instytutu Kultury i Literatury Brytyjskiej i Amerykańskiej wzięli udział w 229 konferencjach, w tym w 40 zagranicznych. Ukazało się 292 publikacji, w tym 54 książkowe. Zrealizowano lub podjęto realizację 94 projektów (tematów) badawczych.

Osiągnięcia naukowe Instytutu wyraża również liczba uzyskanych stopni naukowych: 15 doktoratów; 1 habilitacja i 1 profesura.

Istotną częścią działalności naukowej studentów są publikacje. W ostatnich latach studenci opublikowali kilkanaście artykułów z zakresu literaturoznawstwa i kulturoznawstwa, z których część ukazała się w tomach zbiorowych pod redakcją pracowników naukowych Instytutu Kultury i Literatury Brytyjskiej i Amerykańskiej (m.in. w *The Wild and the Tame*, *Literatura w kształceniu i wychowaniu*, *In the Space of the Arts*) oraz w czasopiśmie internetowym *Neolit-OnLine*. Również licznie publikowane były prace studenckie z zakresu językoznawstwa. Studia z zakresu psycholingwistyki przekładu, gramatyki historycznej oraz teorii przyswajania języka ukazały się, m.in. w renomowanym brytyjskim wydawnictwie *Multilingual Matters*, czasopiśmie naukowym *Linguistica Silesiana*, jak i w tomie pokonferencyjnym Międzynarodowego Towarzystwa Psycholingwistyki Stosowanej (*Challenging Tasks for Psycholinguistics in the 21st century*).

Działalność naukowa obu Instytutów wyraża się również dużą aktywnością w organizacjach naukowych, zarówno w kraju, jak i zagranicą. Tak więc pracownicy

Instytutów są członkami szeregu organizacji i stowarzyszeń naukowych oraz pełnią w nich odpowiedzialne funkcje (wiceprezydenta ISAPL-a).

Pracownicy Instytutu Języka Angielskiego są członkami: 8 organizacji i stowarzyszeń krajowych takich, jak np. PAN – Komitet Językoznawstwa, Komisja Językoznawstwa, Polskie Towarzystwo Językoznawcze, Polskie Towarzystwo Neofilologiczne, Polskie Towarzystwo Lingwistyki Stosowanej, Polish Association for the Study of English, Polskie Towarzystwo Fonetyczne oraz 12 zagranicznych, np. International Society of Applied Psycholinguistics, International Association of Applied, Association for Language Awareness, European Second Language Association, International Association of Multilingualism, Conference Interpreting Research Information Network, European Society for the Study of English, Society of Medieval Language and Linguistic Studies, International Association of Teachers of English as a Foreign Language, International Association of University Professors of English.

Natomiast pracownicy Instytutu Kultury i Literatury Brytyjskiej i Amerykańskiej działają w 10 krajowych i 12 zagranicznych organizacjach i stowarzyszeniach krajowych takich, jak: Komisja Nauk o Literaturze PAN, Polish Association for Study of English, Polish Association for American Studies, Polskie Towarzystwo Conradowskie, Polskie Towarzystwo Badań Kanadyjskich, Polskie Towarzystwo Szekspirowskie, Polskie Towarzystwo Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych, Polskie Towarzystwo Semiotyczne, Societas Humboldtiana Polonorum, Polskie Stowarzyszenie Stypendystów Fulbrighta; organizacje i stowarzyszenia zagraniczne: American Folklore Society, Association for Canadian and Quebec Literature, Civic Education Project, International Council for Canadian Studies, International Comparative Literature Association, International Association for Semiotic Studies, International Society of Anglo-Saxonists, International Society for the Study of European Ideas, International Hopkins Association, International Ballad Commission, International American Studies Association, The Melville Society.

Na szczególne podkreślenie zasługuje rola jaką odgrywa kadra naukowa zatrudniona w obu Instytutach, która wyróżnia się nie tylko wysokimi standardami merytorycznymi i cieszy prestiżem w międzynarodowym kręgu akademickim, ale jest niezwykle dynamiczna, co wyraża się ogromną liczbą kontaktów i dynamiką rozwoju, jak również dużą inicjatywą dot. rozwijania nowych kierunków badawczych w obrębie swoich indywidualnych zainteresowań. Na podkreślenie zasługuje także aktywność w międzynarodowych programach europejskiego kształcenia i badań naukowych.

Oferta dydaktyczna obu Instytutów jest bardzo bogata, zarówno w zakresie studiów pierwszego, jak i drugiego stopnia. Na podkreślenie zasługuje fakt, że oferta ta jest nieustannie wzbogacana o nowe profile/specjalizacje.

Szczegółowe programy oferują różne konfiguracje języków – rozwijanie kompetencji językowej przyszłego nauczyciela tego języka, tłumacza, bądź kulturoznawcy.

Absolwenci śląskiej anglistyki są bardzo cenieni za wysoki poziom wykształcenia, jaki reprezentują po ukończeniu studiów, niezależnie od profilu: są cenionymi tłumaczami literatury i konferencyjnymi, ale i bardzo dobrymi nauczycielami języka angielskiego na różnych poziomach kształcenia i w różnych instytucjach. Absolwent studiów na kierunku „filologii angielska”, niezależnie od ukończonego programu jest osobą co najmniej dwujęzyczną o znajomości języka angielskiego na poziomie zaawansowanym, umiejącym posługiwać się tym językiem nie tylko w zakresie komunikacji, ale i w tworzenia tekstu pisanego na poziomie akademickim i w tym rejestrze. Umie posługiwać się nowoczesnymi technologiami tak niezbędnymi już na etapie studiów.

Absolwent programu nauczycielskiego jest w pełni wykwalifikowanym nauczycielem języka angielskiego jako języka obcego na wszystkich poziomach nauczania. Charakteryzuje go nie tylko płynna znajomość tego języka, ale również wiedza językoznawcza o języku jako

systemie, która to wiedza jest konieczna w nauczaniu go. Posiada niezbędne kwalifikacje metodyczne dotyczące planowania procesu glottodydaktycznego, jak również wiedzę psychopedagogiczną, tak ważną w organizowaniu pracy w klasie i radzeniu sobie z trudnymi sytuacjami wychowawczymi. Jako filolog, jest osobą wykształconą pod względem znajomości kultury i literatur, głównie angielskiego obszaru językowego. Jest doskonale wykształconym pedagogiem i nauczycielem, który znajdzie zatrudnienie w każdym typie szkoły.

Absolwent programu tłumaczeniowego z wybranym językiem dodatkowym, jakim jest język arabski lub niemiecki, poza wspomnianą już znajomością języka angielskiego, jest co najmniej trójjęzyczny. Jego znajomość języków dodatkowo dotyczy rozwiniętej umiejętności tłumaczenia tekstu pisanego i mówionego (tłumaczenie symultaniczne i konsekwentne), na co szczególnie kładzie nacisk program tłumaczeniowy. Rozwijanie umiejętności stosowania nowoczesnych technologii w procesie tłumaczenia daje absolwentowi tego programu kolejny atut w poszukiwaniu pracy. Wszystkie te kwalifikacje predysponują go do pracy tłumacza nie tylko na tradycyjnych stanowiskach w biurach i firmach, ale również instytucjach międzynarodowych działających w Unii Europejskiej, również w charakterze tłumacza konferencyjnego (kabinowego). Uzupełniając kwalifikacje metodyczne, absolwent tego programu może być zatrudniony na stanowisku nauczyciela języka angielskiego, bądź drugiego języka obcego (języka niemiecki).

Absolwent programu Kultura i Literatura Brytyjska i Amerykańska jest przede wszystkim dogłębnie wykształconym anglistą, którego kompetencje zawodowe łączą praktyczną znajomość języka na najwyższym poziomie, z teoretyczną wiedzą na temat zagadnień kulturoznawczych, literaturoznawczych oraz językoznawczych. Istotną zaletą programu jest jednak to, iż poza obszarem ściśle filologicznym, studia znakomicie predysponują do pracy w mediach, reklamie, „public relations” i podobnych dziedzinach biznesu i życia społecznego, gdzie szczególnie cenione jest nie tyle wąskie wykształcenie zawodowe, co rozległe rozumienie mechanizmów kulturowych i społecznych. Program, oprócz przekazywania wiedzy faktograficznej, jest ukierunkowany również na wykształcenie w absolwencie humanistycznego spojrzenia na rzeczywistość, co na rynku pracy stanowi rzadki atut, ceniony szczególnie przez pracodawców z obszaru tzw. kultury zachodniej. Po uzupełnieniu kwalifikacji metodycznych, absolwent może także podjąć pracę w szkolnictwie.

Godnym podkreślenia jest również fakt, że działalność naukowa obu Instytutów jest powiązana z procesem dydaktycznym, który w znaczącym stopniu odzwierciedla kierunki badań prowadzone w działalności naukowo-badawczej obu Instytutów. Tematy badawcze realizowane w obu instytutach stanowią podstawę wykładów monograficznych dla studentów IV roku. Również prowadzone prace magisterskie i dobór dziedzin badawczych w opracowywanych projektach wywodzą się często bezpośrednio z zainteresowań promotorów prac. Studenci studiów stacjonarnych drugiego stopnia oraz doktoranci są również czynnie włączani do prowadzenia badań (zbieranie danych, uczestniczenie w projektach) np. z zakresu metodyki nauczania języka obcego, tłumaczenia i językoznawstwa. Uczestniczą też w konferencjach organizowanych przez Instytuty (np. w Szczyrku i Ustroniu).

W ostatnich latach dołączone zostały do programu profilu „Kultura i literatura” zajęcia, które są ilustracją przemian, jakim ulega struktura Instytutu (powstanie nowych zakładów i centrów badawczych); należą do nich m.in. historia literatur anglojęzycznych; wprowadzenie do *gender studies*.

Do sukcesów zarówno badawczych, jaki dydaktycznych na pewno przyczynia się w znacznym stopniu nie tylko duża aktywność badawcza i organizacyjna pracowników obu

Instytutów, ale i zgromadzona, zwłaszcza powiększona i unowocześniona w ostatnim okresie, baza dydaktyczna i biblioteczna.

W okresie ostatnich 5 lat systematycznie wzrastał księgozbiór biblioteczny i liczba czasopism obu Instytutów. Księgozbiór w dn. 31.12.2005 zawierał 47 275 woluminów ze wszystkich dziedzin badawczych oraz zakresów prowadzonej dydaktyki oraz 991 czasopism zagranicznych (29 tytułów). Na podkreślenie zasługuje fakt, że biblioteka jest skomputeryzowana i korzysta z nowoczesnego oprogramowania (Prolib, VTLS, Virtua), 4 nowoczesnych komputerów oraz 4 drukarek dla bieżących potrzeb. Jest bardzo dobrze promowana wśród społeczności akademickiej, poprzez nieustannie aktualizowaną bazę i informację elektroniczną działającą pod własnym adresem.

Z prenumerowanych źródeł elektronicznych posiadany jest dostęp do 60 baz danych i około 16 tysięcy czasopism elektronicznych. Również katalog zbiorów jest dostępny on-line.

Najnowsze wydawnictwa naukowe dostępne są w Międzyinstytutowej Czytelni Neofilologicznej o dużych zasobach woluminów w wolnym dostępie (15 425).

Obydwa instytuty dbają o jakość kształcenia poprzez hospitacje zajęć zwłaszcza młodszych pracowników. Odbywa się to w sposób systematyczny pod nadzorem pracownika odpowiedzialnego za realizację zajęć dydaktycznych. Wyniki hospitacji omawiane są z hospitowanymi oraz na odpowiednich zebraniach. Przeprowadzane są również raz w roku ankiety studenckie. Zarówno wyniki ankiet, jak i hospitacje brane są pod uwagę przy awansach.